

JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA INTERFAOL TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ORQALI NAZARIY BILIMLARINI OSHIRISHNING DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Erkinxodjayeva Gulnoza

CHDPU MBJTS ta'lim yo'nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada jismoniy tarbiya darslarida qo'llash mumkin bo'lgan interfaol metodlar hamda ular orqali nazariy bilimlarni oshirishning pedagogik jihatlari muhokama etiladi.

Kalit so'zlar: Jismoniy tarbiya, interfaol metod, bilim, muammo, pedagogika.

Mamlakatimiz sportini rivojlantirish sohasida tubdan o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Davlatimiz jismoniy tarbiya va sportning kelajak avlodni sog'lom qilib tarbiyalashdagi o'rnini hisobga olib sport ishlarini yanada takomillashtirish, uning zamon talablari darajasida o'quv va moddiy-texnik bazasini yaratish xamda axolining sportga bo'lgan qiziqishini oshirish yo'lida maqsadli davlat miqyosidagi tadbirlar ishlab chiqilib hayotga tadbir etilmoqda. Chunki sport millatning o'zligini anglashda uning aniq maqsadlari sari jipslashuvida va birlashuvida, o'zidagi bor salohiyatini hamda millat sifatidagi qudrati jahon uzra namoyon bo'lib muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan olib qaraganda mamlakat sportini rivojlantirish dolzarb va nihoyatda muhim masaladir. Zero, jismonan baquvvat sog'lom va yoshlari ko'p bo'lgan millat qudratli bo'ladi, uning davlati har tomonlama mustahkam bo'lib, buyuk taraqqiyot sari rivojlanib boradi.

O'quv muassasalarida jismoniy tarbiya, sport sog'lomlashtirish ishlarini rivojlantirish, ta'lim olayotgan talaba yoshlarning sport turlariga qiziqishini oshirish, bilimi, ko'nikma va malakalarini mustahkamlash davr talabiga aylanib bormoqda.

Shu bilan bir qatorda o'qitishning interfaol metodlarini ta'lim tizimiga joriy qilish zamonaviy kadrlar tayyorlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda o'qituvchi uchun o'z mutaxassisligi bo'yicha chuqur bilimga ega bo'lish va bilimga chanqoq yoshlar bilan to'la auditoriyaga katta hajmdagi bilimlarni berishning o'zi yetarli emas. O'tkazilgan ko'pgina tadqiqotlarning natijalariga ko'ra, o'qitishga yangicha qarash, o'quvchi-talabalarni o'qitishda faol yondashuvlardan foydalanish bilim berishning eng samarali yo'llaridan biri hisoblanadi. Oddiy so'z bilan aytganda, o'quchi-talabalar o'quv jarayoniga faol jalb qilingandagina berilayotgan materiallarni

oson idrok etadi, tushunadi va eslab qoladi. Shundan kelib chiqqan holda, bugungi kunda asosiy metodik innovatsiyalar o'qitishning interfaol metodlarini qo'llashni taqozo etadi.

Hozirgi vaqtda nazariy bilim muammolariga bo'lgan qiziqish oshdi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev tomonidan ishlab chiqilgan 2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi o'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi asosida O'zbekiston Respublikasi mustaqil taraqqiyot yo'liga asoslangan bosqichli tizim to'la ishonch bilan bosqichma-bosqich o'tib borayotganligi bunga sabab bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining jismoniy, ijtimoiy rivojlanishida olib borilayotgan islohatlar ta'lim tizimidagi barcha qatnashchilarda va shuningdek nazariy bilimlarga ega bo'lishni talab etadi.

O'zbekiston davlatiga ta'lim muassasalariga chuqur bilimlarga ega, tashabbuskor, amaliy malaka, ko'nikmalarni egallagan, raqobatbardosh kadrlar talab qilinadi. Bu kadrlar tayyorlash dasturi talablaridan kelib chiqqan holda, talabalarda nazariy bilimlarni oshirishda innovatsion texnologiyalar vositasida nazariy bilimlarni oshirish pedagogik shart - sharoitlarini chuqur o'rganishni taqozo etadi.

Jahon sivilizatsiyasiga o'zining bebaho ilmiy merosi bilan ulkan hissa qo'shgan Abu Ali ibn Sino, Al-Xorazmiy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ahmad Farg'oniy, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Imom Buxoriy, Imom Termiziy kabi buyuk allomalar vatani-O'zbekistonda mustaqillik sharofati bilan ulug' ajdodlarimiz asos solgan va olamga mashhur bo'lgan ilmiy maktablarida zamonaviy shaklda istiqbolli yo'nalishlar belgilanib, jahon andozalari darajasiga yetkazilmoqda.

O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni 2025 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasida "...sport sohasida boshqa zamonaviy usullar va yo'nalishlarni joriy etish ... zamonaviy sport texnologiyalarini hisobga olgan holda sport turlari bo'yicha sport maktablarining o'quv-mashg'ulot dasturlarini ishlab chiqish" kabi masalalarga alohida e'tibor qaratilgan. Shu bois, jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni intellektual salohiyatini oshirish, dunyoqarashlarini boyitishda ularni innovatsion ta'lim texnologiyalari bilan yaqindan tanishtirish muhim ahamiyatga ega.

Mavjud ta'lim-tarbiya tizimini tubdan isloh qilish, uni zamon talablari darajasiga ko'tarish, kadrlar tayyorlashning yangi tizimini barpo etish, kelajak uchun barkamol, salohiyatli avlodni tarbiyalash hozirgi kunda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishidir. Zero, kadrlar tayyorlash dasturining bosqichida ta'lim sifatini oshirish, ta'lim tizimlarida ilg'or zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini keng joriy etish, ta'lim-tarbiya sifati va samaradorligiga erishishda turli pedagogik uslublarni takomillashtirish ustuvor vazifalar sifatida belgilandi.

Ushbu talablar pedagog-olimlardan yuksak bilimdonlikni, shaxsni har tomonlama qobiliyatli, barkamol rivojlantirishni talab etadi. O'qitish maqsadlarini insonparvarlashtirilishi oliy o'quv yurtlarida innavatsion texnologiyalar asosida faniga va maqsadlariga, talabalarning innavatsion texnologiyalar ta'lim uslublari va mazmuniga yangi yondoshish zarurligini talab etadi, bu ayniqsa innavatsion texnologiyalar sikldagi o'quv fanlariga taalluqlidir.

Yuqorida ta'kilab o'tilgan muammolar malaka talablarida belgilangan talablar darajasida, hozirgi zamon ilm-fanida uchraydigan integrativ jarayon va bir tomonlama tizimli yondoshuv, ta'lim tizimidagi o'quv fanlarining o'zaro bog'lanishi qonuniyatlaridan paydo bo'layotgan turli pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi asosida amaga oshiriladi.

So'nggi yillar tadqiqotlarida pedagogik texnologiyalarning tarbiyaviy ahamiyatiga alohida e'tibor qaratilmoqda (O'.Q.Tolipov., N.E.Shurkova., L.V.Golish., N.Azizxadjaeva). Faol faoliyat jarayonidagina axborotlarni samarali o'zlashtirishga erishish mumkin. Shuning uchun innavatsion texnologiya va ularning rolini o'qish jarayonida takomillashtirishni umuman amalga oshirish bo'yicha o'quvchilarning o'quv - o'rganish faoliyatlarini o'rganish alohida dolzarb ko'rinish oldi.

Innavatsion usullari faqat o'quvchilar bilimlari tizimi emas, balki ularning idrok etish qobiliyatlarini, faolliklarini, qiziqishlarini, aqliy faoliyatlarini rivojlanishini ham ta'minlovchi didaktik shart sifatida tushunish keng tarqalgan (V.P.Bespako. M.V.Klarin. V.M.Monaxov). Texnologiyalarnilarni turli fanlar bo'yicha o'quv dasturlari va darsliklari muvofiqligini ta'minlovchi vosita sifatida tor uslubiy tushunish ham mavjuddir.

Shu bilan birga, pedagogik texnologiyalarda mustaqil didaktik tamoyilga ajralib chiqishi mustahkam tendensiyasi kuzatilmoqda (G.K.Selevko. J.G'.Yo'ldoshev.N.Azizxodjaeva.).

Pedagogik texnologiya muammolari O'zbekiston Respublikasi olimlarining ham tadqiqotlarida yetakchi muammo sifatida o'rganilib kelinmoqda. chunonchi O'.Q.Tolipov, N.Saidaxmedov, J.G'.Yo'ldoshev va boshqalar Innovatsion texnologiyani turli uslublari va tamoyillari va ularning o'quv jarayonida, fanlarni bilishda qo'llanilishini, ta'lim tizimi komponentlariga qo'yiladigan talablarni tahlil qilganlar.

Demak, pedagogik texnologiya o'quv mavzulari mazmunini atroflicha ochib berish uchun zarur. Muhim qoidalarni aniqlash va amalga oshirishda quyidagi jarayonlarga imkon beradi:

a) fanning muhim g'oyalarini ochib berishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan o'quv fanlari asosiy jihatlariga talabalar e'tiborini jalb etish;

b) doimiy ravishda idrok etish masalalarini murakkablashtirib borib, talabalari ijodiy tashabbuskorligi va o'quv mustaqilligi ko'lamini kengaytirish, ko'p tomonlama innovatsion texnologiyalarni samarali amalga oshirish uchun didaktik vositalarning turli xilliklarini qo'llash, bo'yicha bosqichma-bosqich tashkiliy ishlarni amalga oshirish;

v) o'quv predmetlarining turli vositalari bilan, ularning uzviy birligida talabalarda o'rganishga qiziqishni shakllantirish;

s) o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida ijodiy hamkorlikni amalga oshirish;

Xulosa ushbu vazifalar ko'lamidan ma'lumki, fanlarning ilmiyligini, o'rganilish darajasini oshirish kadrlar tayyorlash dasturi o'quvchi-talablarini hayotga tatbiq etishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Saidova, N. (2022). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИСИНИНГ АХБОРОТ–КОММУНИКАТИВ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНИШ КОМПОНЕНТЛАРИ. *Science and innovation*, 1(В6), 865-868.
2. Саидова, Н. О., & Йигиталиева, М. Ш. (2022). АХБОРОТ-КОММУНИКАТИВ ТАЪЛИМ МУҲИТИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ. *Miasto Przyszłości*, 28, 395-398.
3. Саидова, Н. О. (2022, November). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИСИНИНГ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ. In *INTERNATIONAL CONFERENCES (Vol. 1, No. 10, pp. 260-263)*.
4. Саидова, Н. О. (2022, September). Бўлажак ўқитувчиларнинг компетентлигини шакллантириш муаммолари. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 1, pp. 147-150).
5. Xalilova, Z. (2023). OILA KONSEPTINING SEMANTIK-FRAMIK STRUKTURASI. *Talqin va tadqiqotlar*, 1(21).
6. Xalilova, Z. M. Q. (2022). Semantic-framic structure of family concept. *Science and Education*, 3(11), 1349-1352.

7. qizi Barnoyeva, S. U. (2023). RUS VA O 'ZBEK POLISEMANTIK FITONIMLARINI LINGVOKULTUROLOGIK YO 'NALISHDA O 'RGANISH. "TRENDS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE", 1(3), 74-78.
8. Содикова, А. (2023). Шахсинг касбий фаолиятини ўрганишга психологик ёндашув. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 31(31).
9. Sodikova, A. H. (2023, March). DIDACTIC OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF SPECIAL COMPETENCIES IN STUDENTS OF TECHNOLOGICAL EDUCATION. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION" (Vol. 2, No. 4, pp. 93-99).
10. Sadikova, A. (2023). THE IMPORTANCE OF INDEPENDENT EDUCATION IN THE FUTURE TECHNOLOGY SCIENCE TEACHERS IN THE PROCESS OF DEVELOPING THEIR SPECIAL COMPETENCIES. Science and innovation, 2(B3), 478-482.